

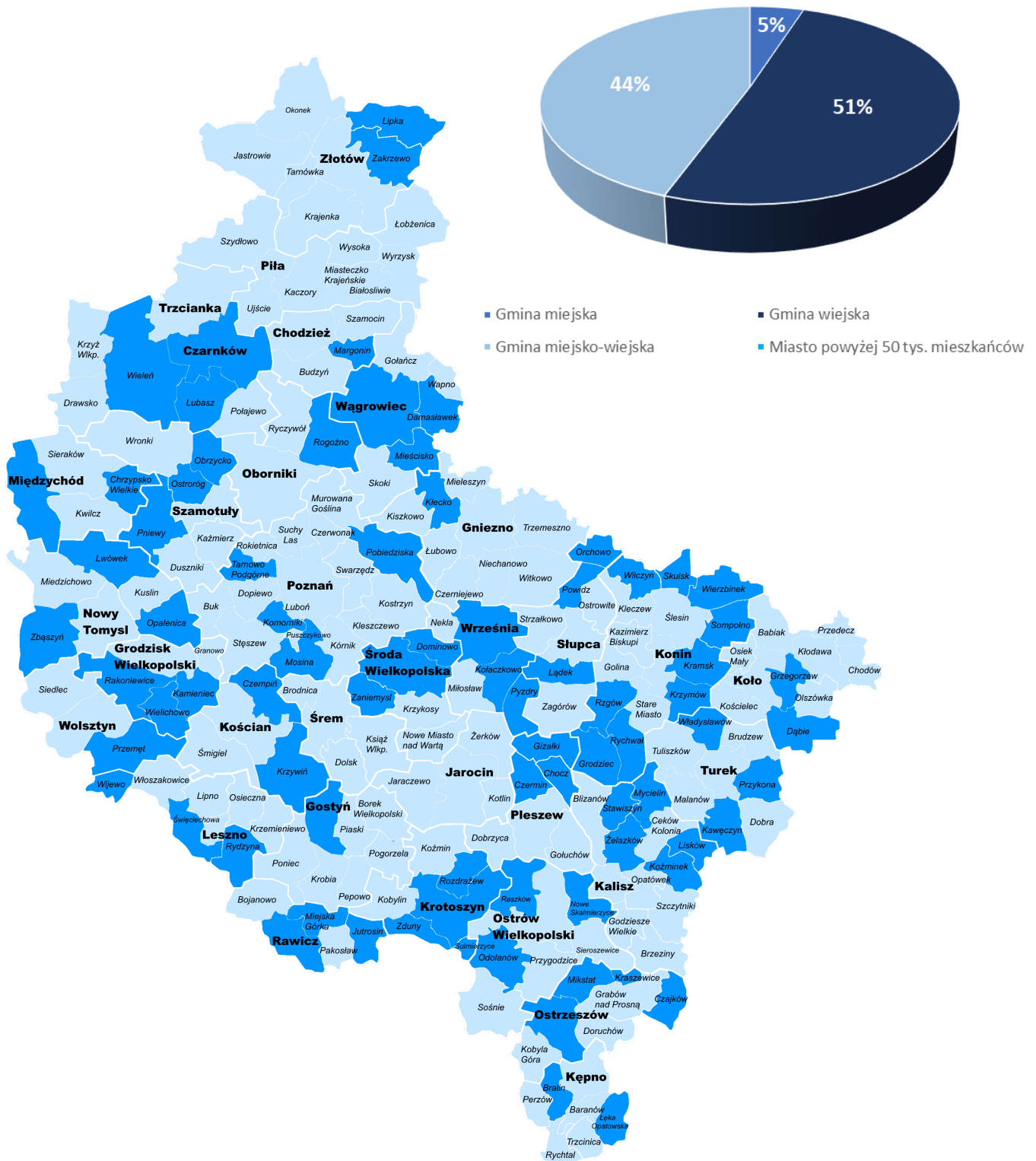
RAPORT

W sprawie niesprzedanego węgla oferowanego lokalnym odbiorcom indywidualnym w ramach *Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*, przez gminy w województwie wielkopolskim

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI

Gminy biorące udział w ankiecie

Źródło: opracowanie własne

W czym problem?

Jesienią 2022 roku zdecydowana większość wielkopolskich gmin przystąpiła do zakupu i dystrybucji związanej ze sprzedażą węgla w ramach *Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*. Celem działania, było zapewnienie lokalnym mieszkańcom dostępu do paliwa stałego w określonej cenie, co z uwagi na niepewną sytuację międzynarodową mogło być zagrożone. Pomimo faktu, iż to zadanie zlecone było całkowicie nowym i niepowtarzalnym jak dotąd wyzwaniem, znakomita większość gmin w województwie wielkopolskim podjęła się jego realizacji.

W działaniach bieżących, budując relacje z państwowymi spółkami dystrybuującymi węgiel, samorządy lokalne zadbały o dostawy, na podstawie wniosków składanych przez mieszkańców. Pod koniec tzw. okresu grzewczego, dało się zauważyć, że rozwiązania ustawowe będą wymagały nowelizacji, ponieważ pożądaný dotąd surowiec stał się powszechniej dostępny, co wpłynęło na jego cenę w warunkach wolnorynkowych, a ten oferowany w ramach dystrybucji preferencyjnej na podstawie ustalonej w październiku 2022 roku ceny stał się droższy, przez co mniej atrakcyjny dla odbiorcy.

Jak się okazało, kwietniowa nowelizacja *Ustawy o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*, formułująca przede wszystkim wydłużenie terminu sprzedaży oraz możliwość nabycia większej ilości surowca podczas tzw. sprzedaży końcowej, nie przyniosła oczekiwanego efektu w postaci

„wyzerowania” zasobów magazynowych. Na powody tej sytuacji składały się m.in.:

- zdecydowany spadek cen węgla na wolnym rynku,
- ukształtowanie się cen znacznie poniżej ceny ustalonej w *Ustawie o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*,
- brak odbioru paliwa stałego przez mieszkańców, pomimo wcześniejszego zamówienia na podstawie złożonych w gminach wniosków.

Problem z dystrybucją został zasygnalizowany przez gminy w wewnętrznej debacie Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski. Na tej podstawie SGiPW sformułowało własne propozycje efektywnej realizacji zadania zleconego ustawowo. Jednocześnie w dniach od 11 do 14 lipca 2023 r. zostało przeprowadzone badanie ankietowe, którego celem była identyfikacja gmin dystrybuujących węgiel, które wciąż posiadają surowiec i w perspektywie zakończenia sprzedaży, w ich zasobach pozostanie niesprzedane paliwo.

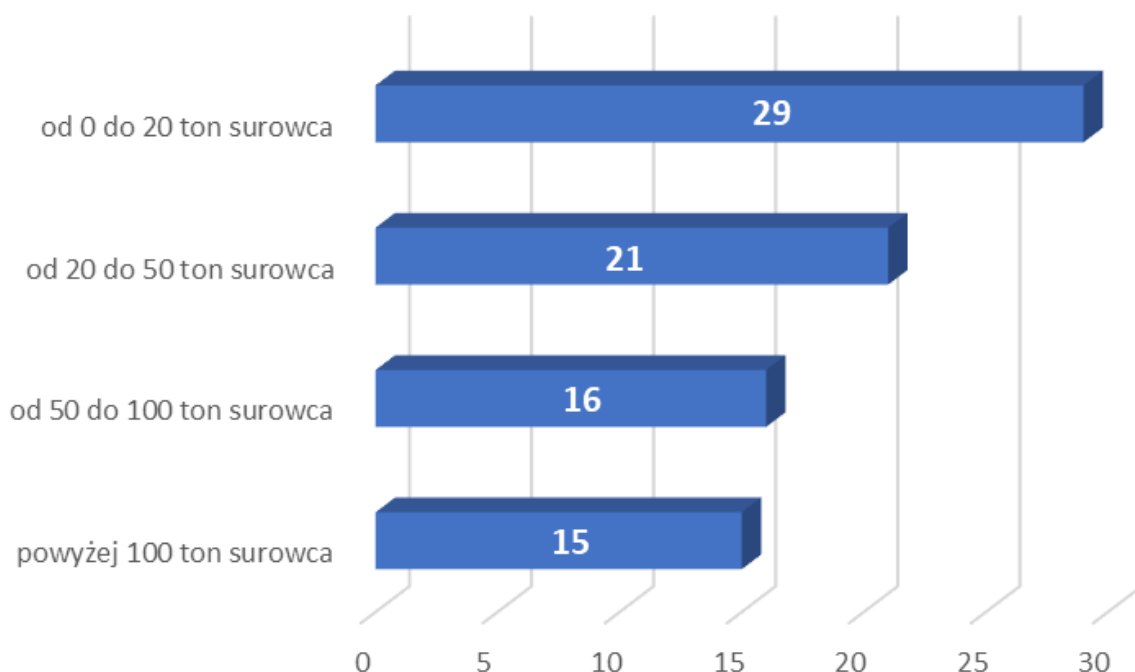
Analiza danych

Do badania zaproszone zostały jedynie jednostki, które w połowie lipca br. dysponowały jeszcze węglem nabytym w ramach specjalnych rozwiązań ustawowych

Na pytanie: **Jaka łączna ilość paliwa stałego, niesprzedana w ramach tzw. końcowej sprzedaży węgla pozostała u Państwa na składzie?** odpowiedzi udzieliło **81 gmin (co stanowi ponad 35% wszystkich jednostek w regionie)** posiadających zasoby o różnej ilości. Największa grupa gmin - 29 jednostek

(36% ankietowanych) - posiada na składach do 20 ton surowca, nieco mniejsza grupa, bo 21 jednostek (26%) posiada od 20 do 50 ton węgla. 16 gmin (20%) ma w swoich zasobach od 50 do 100 ton surowca, prawie tyle samo jednostek dysponuje ponad 100 tonami węgla. „**Rekordzista**” (gmina z największą ilością węgla) w Wielkopolsce pozostał z ok. **700 tonami niesprzedanego węgla**, który został zakupiony zgodnie ze złożonymi przez mieszkańców deklaracjami.

Wykres 1. Struktura ilości węgla zalegającego w gminach biorących udział w badaniu

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z powyższych danych skala zalegającego paliwa różnego sortymentu jest bardzo różna, od kilku do nawet kilkuset ton na jednostkę. W ramach badania ankietowego ustalono, że w wielkopolskich gminach aktualnie zalega **ponad 5000 ton**, co daje średnio **ok. 62 tony węgla na jednego ankietowanego**. Aby uzmysłowić sobie skalę wyzwania, przy założeniu możli-

---

Przy założeniu możliwości załadunku nawet 60 ton przez węglarkę kolejową, **w wielkopolskich JST aktualnie znajdują się około 83 wagony węgla**

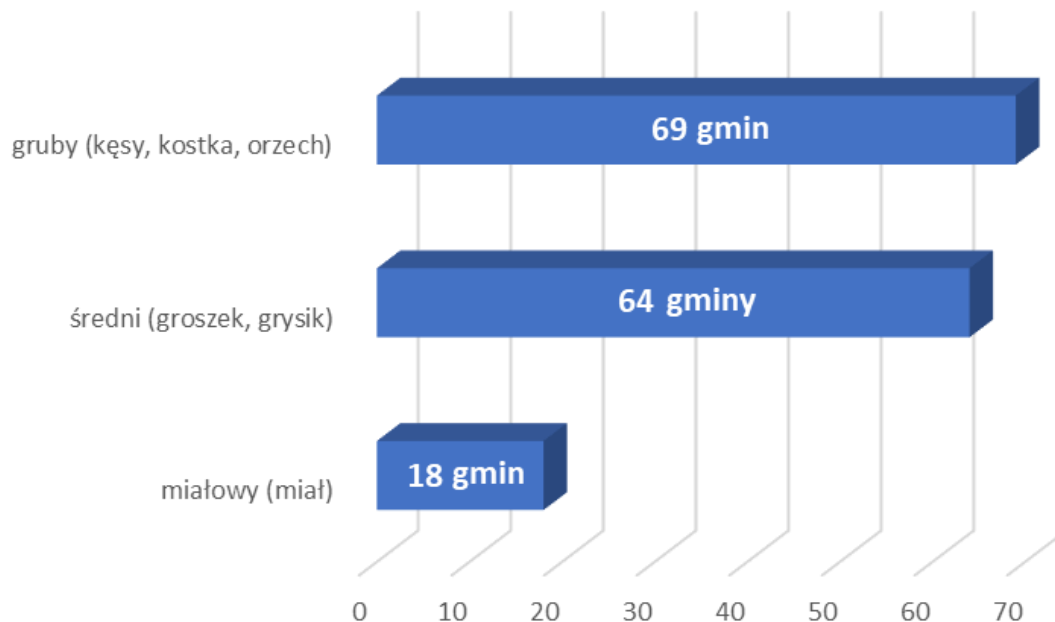
---

wości załadunku nawet 60 ton przez węglarkę kolejową, w wielkopolskich JST aktualnie znajdują się około 83 wagony węgla, który prędzej czy później będzie stanowić problem i obciążenie dla lokalnych składowisk, a także budżetów samorządowych.

Na podstawie pogłębionych wywiadów ustalono, iż znikoma część z tych zasobów ma szansę uzyskania nabywców w końcowej sprzedaży, czyli do 31 lipca 2023 roku. Ta spora liczba przekłada się na bardzo konkretne wyzwania dla gmin, które po zakończeniu dystrybucji *de facto* pozostają z dużym i kosztownym problemem.

Wykres 2. Sortyment węgla pozostałego w magazynach wielkopolskich gmin

Źródło: opracowanie własne

Kwestia zagospodarowania węgla po 31 lipca 2023 roku, którego obrót sankcjonowała *Ustawa o zakupie preferencyjnym paliwa stałego dla gospodarstw domowych z dnia 27 października 2022 roku*, jak się okazuje nie jest kwestią marginalną dotyczącą kilku czy kilkunastu jednostek w naszym regionie. Brak

dotychczasowych rozwiązań, spowoduje **zamrożenie środków wydanych przez wielkopolskie gminy, które przy zadeklarowanych ilościach węgla aktualnie pozostającego na placach, należy oszacować na kwotę ponad 7,5 mln zł.**

Proponowane rozwiązania

Podsumowując sytuację wielkopolskich gmin oraz wsłuchując się w dyskusję i argumentację lokalnych władarzy, Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski proponuje wziąć pod rozwagę następujące rozwiązania:

- wydłużenie okresu dystrybucji węgla na podstawie Ustawy do listopada 2023 roku, z korektą faktur zakupu do ceny umożliwiającej sprzedaż węgla na obecnym poziomie cenowym (aktualne ceny rynkowe to 900-1200 zł za tonę)
- możliwość oddania nabytego węgla spółkom państwowym i zwrotu kosztów nabycia poniesionych przez gminy,
- udostępnianie paliwa nie tylko odbiorcom indywidualnym, ale również w wypadku zaistnienia takich potrzeb jednostkom komunalnym oraz organizacjom pozarządowym, bez dodatkowych kosztów związanych z rekompensatą dla podmiotów uprawnionych do sprzedaży węgla gminom, czyli spółek państwowych,
- włączanie niezbytego surowca w system wsparcia oferowanego w ramach gminnej pomocy społecznej, również z pominięciem dodatkowych kosztów dla spółek państwowych.

www.unsplash.com

**STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
WIELKOPOLSKI**

Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski
ul. Piekary 17, 61-823 Poznań
tel. 61 22 40 797, e-mail: office@sgipw.wlkp.pl
www.sgipw.wlkp.pl